

Effekter av utlandsstudier

Är individer som studerat utomlands mer attraktiva på arbetsmarknaden?¹

Fredrik W. Andersson²

Inledning

Den internationella mobiliteten hos högskole- och universitetsstudenter har ökat de senaste decennierna. I diagram 1 ser vi att antalet svenskar som studerat utomlands (utresande) varit nästintill konstant under det senaste decenniet. Noterbart är att ca 5 000 fler kvinnor (totalt ca 15 000 per läsår) än män har varit utresande. Däremot har antalet utländska studenter som studerat vid svenska högskolor eller universitet (inresande) nästan tredubblats mellan läsåren 1997/98 och 2008/09. Det innebär att det under de senaste åren har varit fler inresande än utresande studenter; läsåret 2008/09 var det ett nettointflöde på ca 12 000 studenter. En bidragande orsak till ökningen är säkert att den svenska utbildningen hittills varit avgiftsfri.

Den globala konkurrensen om studenter, lärare och forskare har ökat under senare år. Ett sätt att visa att utbildningarna håller en konkurrenskraftig kvalitet är bl.a. att låta ekonomiutbildningarna bli EQUIS-ackrediterade³. Fler än hundra olika kvalitetsindikatorer ingår i det som granskas i EQUIS-processen. En av dessa indikatorer är hur långt internationaliseringen har kommit, eftersom global samverkan och utbyte ses som nödvändigheter. Dagens utbytesprogram mellan skolor och länder innebär att de kurspoäng som studenter tar utomlands oftast kan ingå i deras examina. Det skapar

¹ Jag vill särskilt tacka Hans-Eric Olsson, SCB, som har tagit fram dels populationen från utbildningsregistret, dels vilka individer som varit utomlands och studerat med hjälp av uppgifter från CSN samt universitets- och högskoleregistret. Jag vill även tacka för synpunkter från Andreas Poldahl, Jan Selén, Leif Haldorson och Andreas Lennmalm, alla vid SCB, som förbättrat uppsatsen.

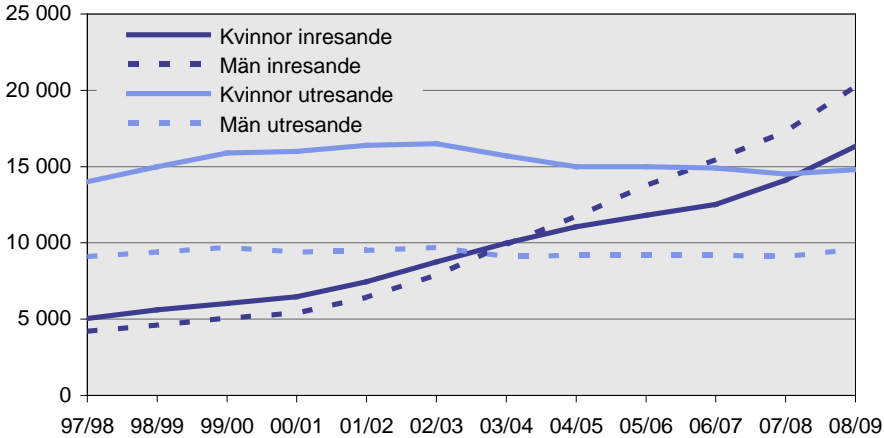
² Författaren är verksam vid enheten för ekonomisk analys vid SCB. Förfrågningar kan ställas direkt till författaren via e-post med adress: fredrik.andersson@scb.se.

³ The European Quality Improvement System.

bättre förutsättningar för internationell mobilitet för bl.a. högskole- och universitetsstudenter.

1. In- och utresande högskole- och universitetsstudenter läsåren 1997/98 – 2008/09 efter kön

1. Students from abroad in Swedish higher education and students travelling abroad for higher education, by sex

Källa: Statistiska meddelanden "Internationell mobilitet i högskolan 2008/09", SCB.

Messer och Wolter (2007) argumenterar för att de individer som studerar utomlands ökar sitt humankapital mer än om de skulle ha studerat samma tid vid sina "hemmauniversitet", allt annat lika. Påståendet bygger på att de studenter som söker sig utomlands försätter sig nya ovana situationer samt etablerar nya specialist-kontakter, vilket ökar deras humankapital samt breddar deras förståelse för t.ex. andra kulturer. Enligt detta resonemang om humankapitalackumulering borde individer som studerat utomlands vara mera attraktiva på arbetsmarknaden än de som inte gjort det, allt annat lika. Det borde därför finnas spår av utlandsstudierna i form av olika arbetsmarknadsutfall, t.ex. högre förvärvsinkomster.

Syftet med denna studie är att utifrån nämnda humankapitalteori undersöka om förvärvsinkomsten för individer som slutfört sina eftergymnasiala studier har blivit högre om de förlagt en del av studierna utomlands, allt annat lika. Med förvärvsinkomst menas kontant bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet och vissa arbetsrelaterade ersättningar⁴. Undersökningen begränsar sig till

⁴ De arbetsrelaterade ersättningarna är: sjukpenning, havandeskapspenning, smittbärappenning, sjuklönegaranti, skattepliktig arbetsskadeersättning, föräldra-

individer som har tagit ut sin högskole- eller universitetsexamen under åren 2000 till 2004.

Data

Grunddata omfattar alla individer som finns med i utbildningsregistret med indelning efter examensår. Varje individ tillhör således en kohort, som består av dem som har samma examensår i utbildningsregistret. De data vi använder oss av är av individ- och tvärsnittskaraktär. Det kan finnas en diskrepans mellan individernas examensår och tidpunkten när de i praktiken slutade studera, vilket gör det möjligt att man började arbeta tidigare än det registrerade examensåret. Denna eftersläpning i statistiken torde dock vara ovanligare när det gäller yrkesutbildningar.

Kontrollvariablerna har hämtats från den longitudinella integrationsdatabasen för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA), vars arbetsmarknadsinformation i sin tur kommer från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS).

Informationen om individernas utlandsstudier bygger på information från CSN samt universitets- och högskoleregistret. De som inte studerade i regi av högskola eller universitet har fångats upp genom att de erhållit studiemedel från CSN för sina utlandsstudier. Vi har även uppgifter om huruvida man studerat i ett EES-land (inklusive Schweiz) eller inte samt vilket slags utlandsstudier man bedrivit, t.ex. *freemovers* (tagit sig till ett utländskt lärosäte på egen hand), utbytesstudenter eller språkstudier samt om hur många terminer man studerat utomlands.

Population för inkomststudien

Populationen har avgränsats till individer som fanns med i utbildningsregistret 2005. Det innebär att de har examensår 2004 eller tidigare. För att avgränsa populationen ytterligare har endast individer med koderna 526, 527, 536, 537, 546, 547 och 557 enligt

penning vid barns födelse eller adoption, tillfällig föräldrapenning för vård av barn, närståendepenning och rehabiliteringsersättning.

SUN2000⁵ tagits med, vilka är utbildningar av generell eller yrkesinriktad karaktär med en längd på två år eller mer⁶ samt är universitets- eller högskoleutbildningar. Totalt ingick 196 293 individer i populationen från utbildningsregistret 2005. Av dessa kunde dock 1 729 personer inte återfinnas i LISA/RAMS 2005.

Det stora flertalet av alla individer som varit utomlands och studerat har examensår 2000 eller senare, men studien har begränsats till individer med registrerat examensår mellan 2000 och 2004. Detta innebär att vi förlorar 25 879 individer som har examensår före 2000. Gruppen av individer som vi exkluderat är relativt homogen när det gäller utbildningsnivå (85,3 procent har en yrkesinriktad utbildning på 5 år eller längre), men heterogen när det gäller examensår⁷. Gruppens medelinkomst 2005 låg på nästan 487 000 kr, medan medelåldern var drygt 53 år. Medelinkomsten 2005 för dem som hade examensår 2000 var ca 280 000 kr. Det var således stor skillnad mellan dessa två grupper när det gällde förvärvsinkomst. De som exkluderats har troligen varit aktiva på arbetsmarknaden relativt länge.

Population för durationsstudien

Studiens andra frågeställning gäller huruvida individer med utlandsstudier fått förvärvsarbete snabbare än de som inte har studerat utomlands, allt annat lika. Ansatsen bygger på att individerna avslutat sina studier och sedan stått till arbetsmarknadens förfogande vid samma tidpunkt. För att komma så nära sanningen som möjligt har vi utnyttjat informationen om kursregistreringar på universitet och högskola. Vi har antagit att en studerande som hade sin sista kursregistrering till exempel på vårterminen 2003, stod till arbetsmarknadens förfogande från och med sommaren 2003. Av de 196 293 personer som fanns i utbildningsregistret 2005, fanns det

⁵ SUN (Svensk utbildningsnomenklatur) används för att klassificera enskilda individers utbildning. Andra siffran i SUN2000-nivå talar om hur många år som individen studerat medan tredje siffran anger vilken inriktning som utbildningen har (6 innebär generell utbildning och 7 yrkesinriktad utbildning). Ofta är det individens högsta utbildning som man vill klassificera. I princip gäller då att en utbildning skall vara fullföljd och godkänd för att individen ska få den SUN-kod som respektive utbildning motsvarar.

⁶ Det innebär att individer som har koderna 520, 522, 525, 530, 532, 535, 540, 545, 555, 600, 620 och 640 har exkluderats. I princip är dessa utbildningar antingen i) övriga eller ospecificerade eftergymnasiala ii) yrkesutbildningar, ej universitet eller högskola eller iii) högskolepoäng utan examen.

⁷ Examensår är kodat som 1999 eller tidigare. Man vet alltså inte när personen kom ut på arbetsmarknaden utifrån information om examensår.

dock kursregistreringar för endast 171 762. De övriga 24 531 var antagligen svenska medborgare som läst hela sin utbildning utomlands eller personer med utländsk härkomst som invandrat till Sverige. (Även de har läst hela sin utbildning utomlands.)

1. Antal individer efter sista kursregistrering, termin och år

1. Number of students by last registered course, semester and year

År	Termin	Antal	Termin	Antal
1993	ht	350		
1994	ht	396	vt	452
1995	ht	375	vt	515
1996	ht	439	vt	552
1997	ht	614	vt	802
1998	ht	1 184	vt	1 308
1999	ht	5 582	vt	3 052
2000	ht	7 040	vt	10 372
2001	ht	8 060	vt	11 257
2002	ht	10 275	vt	12 803
2003	ht	11 060	vt	14 948
2004	ht	4 996	vt	10 144
2005	ht	4 383	vt	5 372
2006	ht	4 143	vt	4 832
2007	ht	4 373	vt	4 707
2008	ht	4 753	vt	4 797
2009	ht	11 740	vt	6 086

Som vår undersökningspopulation har vi valt det största antalet individer för en enskild termin, dvs. vårterminen 2003. Vi har således använt en population som består av 14 948 personer. När vi sedan har matchat på individernas kontrolluppgifter, har antalet reducerats till 14 785. Populationen har avgränsats ytterligare genom att endast inkludera individer med månadslöner inom intervallet 13 500 – 45 000 kr enligt kontrolluppgifterna⁸. Den undre gränsen har satts för att försöka undvika att ta med jobb som kan betraktas som extrajobb. Datamaterialet har ordnats så att det fått karaktären av ett individ-perioddataset, där antalet observationer per individ är lika med det antal månader som individen finns med i datamaterialet.

⁸ Information om förvärvsarbete återfinns på de kontrolluppgifter som varje arbetsgivare är skyldig att lämna till Skatteverket för de personer som fått kontant bruttolön eller annan ersättning utbetald under året. På kontrolluppgifterna finns det även information om vilka månader den kontanta bruttolönen ska gälla för.

I tabell 2 ser man att 57,4 procent av personerna hade fått ett jobb redan i december 2003. Denna andel ökade sedan successivt för att i december 2008 vara uppe i 95,7 procent.

2. Andel individer med sista kursregistrering vårterminen 2003 som hade jobb i slutet av respektive år. Procent

2. Share of students with last registered course in the spring semester 2003 that had a job at the end of each following year. Percent

År	Kumulativt , procent
2003	57,4
2004	83,4
2005	89,7
2006	93,3
2007	94,8
2008	95,7

Deskriptiv statistik

Tabell 3 beskriver medelvärden för dessa populationer, både med och utan en inkomstrektion på minst 200 000 kr. Medelåldern för de båda grupperna var 36 år, ca 60 procent var kvinnor och nästan 40 procent var gifta. Införandet av en inkomstrektion innebär att man tappar 43 805 individer. Man ser tendenser till att gruppernas (ej studerat utomlands respektive studerat utomlands) medelvärden är signifikant skilda från varandra. De individer som åkte utomlands för att studera tenderade att vara yngre, ha högre medelbetyg⁹, komma från en bättre socioekonomisk bakgrund (ha minst en förälder med eftergymnasial utbildning), medan färre var gifta och hade barn. När de sedan kom ut i arbetslivet arbetade de i större utsträckning i aktiebolag (ej offentligt ägda) eller i offentlig förvaltning, men i mindre utsträckning i primärkommunal förvaltning eller landsting. De jobbade i högre utsträckning i branscherna finansiell verksamhet, handel och kommunikation samt tillverkning och utvinning.

⁹ Individernas medelbetyg är rankande per kohort. Detta görs för att ta bort eventuell betygsinflation.

3. Medelvärden och procentuell andel individer för hela populationen, med och utan inkomstrestriktion

3. Mean values and percentage of persons for the whole population, with and without an income constraint

	Utan inkomst- restriktion	Med inkomstrestriktion (minst 200 000 kr 2005)			p-värde
		Tot	Ej utlands- studier	Utlands- studier	
Antal individer	168 685	124 880	104 572	20 308	
Ålder	33,4	33,8	34,5	30,0	0,00
Andel kvinnor	63,8	60,9	61,3	58,5	0,00
Andel gifta	33,2	33,4	35,8	21,0	0,00
Andel med svensk härkomst	80,3	82,0	81,9	82,7	0,00
Vidareutbilda sig (eftergymnasialt)	34,7	32,1	32,6	29,2	0,00
Forskarestuderande	5,4	5,2	4,9	6,9	0,00
Minst en förälder med efter- gymn. utb.	47,5	47,5	43,5	68,0	0,00
Medelbetyg	49,2*	49,8**	47,2 ⁺	61,4 ⁺⁺	0,00
<i>Andel individer som studerade</i>					
ej utomlands	83,5	83,7			
utomlands, i EES-land	10,7	10,5			
utomlands, ej i EES-land	4,7	4,7			
utomlands, både i EES och ej EES-land	1,1	1,1			
<i>Andel individer som studerade</i>					
ej utomlands	83,5	83,7			
som freemovers	2,5	2,2			
som utbytesstudenter	7,6	8,0			
språkkurser	3,6	3,5			
en blandning	2,7	2,5			
<i>Andel individer med examensår:</i>					
2004 (kohort 5)	15,4	14,4	14,6	13,3	0,00
2003 (kohort 4)	23,9	23,2	23,1	23,6	0,11
2002 (kohort 3)	22,0	22,4	22,3	22,8	0,12
2001 (kohort 2)	19,6	20,3	20,1	21,3	0,00
2000 (kohort 1)	19,0	19,7	19,9	19,0	0,00
<i>Andel individer med utbildningsnivå:</i>					
Generell utb. (minst 2 år, ej 3 år)	0,9	0,8	0,9	0,3	0,00
Yrkesinriktade utb. (minst 2 år, ej 3 år)	1,7	1,6	1,9	2,2	0,00
Generell utb. (minst 3 år, ej 4 år)	15,1	13,4	13,3	14,0	0,01
Yrkesinriktade utb. (minst 3 år, ej 4 år)	34,3	33,4	37,2	13,9	0,00
Generell utb. (minst 4 år, ej 5 år)	18,3	17,6	14,8	31,9	0,00
Yrkesinriktade utb. (minst 4 år, ej 5 år)	25,3	28,0	27,0	33,5	0,00
Yrkesinriktade utb. (5 år el. längre)	4,6	5,2	4,9	6,2	0,00

3 (forts.)

	Utan inkomst- restriktion	Med inkomstrestraktion (minst 200 000 kr 2005)			p-värde
		Tot	Ej utlands- studier	Utlands- studier	
<i>Andel individer i respektive sektor</i>					
Uppgift saknas	8,0	0,0			
Statlig förvaltning	10,3	11,6	10,8	15,4	0,00
Statliga affärsverk	0,1	0,1	0,1	0,1	0,02
Primärkommunal förvaltning	24,9	25,5	28,2	11,5	0,00
Landsting	14,9	16,2	17,6	9,2	0,00
Övriga offentliga institutioner	0,1	0,1	0,0	0,1	0,00
Aktiebolag, ej offentligt ägda	32,1	37,2	34,2	52,4	0,00
Övriga företag, ej offentligt ägda	2,7	2,1	1,7	3,7	0,00
Statligt ägda företag och org.	2,1	2,4	2,3	2,5	0,00
Kommunalt ägda företag och org.	1,8	2,0	2,0	1,8	0,00
Övriga organisationer	3,2	3,0	2,9	3,2	0,00
<i>Andel individer i respektive bransch</i>					
Okänd	4,6	0,4	0,4	0,2	0,00
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,5	0,4	0,4	0,2	0,00
Tillverkning och utvinning	9,3	11,0	10,6	13,4	0,00
Energiproduktion, vattenförsörjning och avfallshantering	0,7	0,9	0,9	0,8	0,46
Byggverksamhet	1,2	1,3	1,3	1,1	0,00
Handel och kommunikation	7,1	7,0	6,4	10,3	0,00
Finansiell verksamhet	16,0	17,4	15,0	29,4	0,00
Utbildning och forskning	25,7	25,6	27,6	15,4	0,00
Vård och omsorg	22,7	23,6	25,7	13,2	0,00
Personliga och kulturella tjänster	3,7	2,8	2,6	3,8	0,00
Offentlig förvaltning m.m.	8,5	9,6	9,0	12,2	0,00

Anmärkning: p-värde avser testet av att medelvärdena för andelarna är samma för dem som inte har studerat utomlands och för dem som har studerat utomlands.

* 142 470 individer, ** 106 676 individer, + 87 486 individer och ** 19 193 individer.

Flest studerande hade inriktningen omvårdnad; drygt var tionde hade denna utbildning. Denna inriktning tillsammans med den mot företagsekonomi utgjorde nästan 20 procent. De tio största utbildningsinriktningarna omfattade ca 57 procent av det totala antalet individer i populationen, med eller utan inkomstrestriktionen. Det totala antalet lärare var relativt stort, men på grund av SUN-indelningen delas de upp i mindre grupper, t.ex. ämneslärarutbildning, lärarutbildning för grundskolans lägre åldrar samt lärarutbildning för förskola och fritidsverksamhet. Detsamma gäller civilingenjörsutbildningarna.

4. Antal och procentuell andel individer efter utbildningsinriktning, med och utan inkomstrestriktion

4. Number and percentage of persons by field of education, with and without an income constraint

Inriktning	Utan inkomstrestriktion		Med inkomstrestriktion	
	Antal	Andel, procent	Antal	Andel, procent
Omvårdnad	19 796	11,7	15 290	12,2
Företagsekonomi, handel, och administration, allmän utb.	15 418	9,1	11 949	9,6
Ämneslärarutbildning	11 636	6,9	9 274	7,4
Läroarbete för grundskolans lägre åldrar	8 303	4,9	5 887	4,7
Socialt arbete och vägledning	7 593	4,5	5 803	4,6
Läroarbete för förskola och fritidsverksamhet	7 508	4,5	4 433	3,5
Maskinteknik och verkstadsteknik	7 007	4,2	5 951	4,8
Elektronik, datateknik och automation	6 232	3,7	4 863	3,9
Energi och elektroteknik	5 750	3,4	4 713	3,8
Datavetenskap och systemvetenskap	5 283	3,1	3 976	3,2
Totalt	168 685		124 880	

Genom att använda *t-test* respektive *Wilcoxon-Mann-Whitney test* är det möjligt att studera om medelvärdena samt fördelningarna av inkomsterna skiljer sig åt mellan olika grupper. Denna metod beaktar inte skillnader i individernas bakgrundsvariabler, t.ex. kön, ålder och utbildningsnivå. Vi har valt att gruppera materialet på examensår, på grund av att arbetserfarenheten till stor del kan antas förklara inkomstskillnader. Tabell 5 visar att det fanns signifikanta skillnader både i inkomstfördelningen och i medelvärdena mellan individer med respektive utan utlandsstudier. Individer som har examensår 2000 och har studerat utomlands hade t.ex. i genomsnitt drygt 36 000 kr högre årsinkomst än individer utan utlandsstudier. Det gällde dock inte medelinkomsterna för personer med examensår 2003 och 2004 utan inkomstrestriktion. Bland dem som hade en inkomst över 200 000 kr finns det signifikanta inkomstskillnader oberoende av examensår. Resultaten indikerar att ju tidigare examina togs ut desto större var differensen mellan gruppernas inkomster 2005. Detta kan vara ett tecken på att det fanns permanenta skillnader i inkomsterna mellan de två grupperna. För att se om inkomstskillnaderna berodde på utlandsstudierna, måste man konstanthålla för de kontrollvariabler vi har med i inkomstekvationen, dvs. ta hänsyn till individernas heterogenitet.

5. Skillnader i inkomst mellan individer med och utan utlandsstudier, p-värden för medelvärdesjämförelsetest (p_{ttest}) samt Wilcoxon-Mann-Whitney test (p_{wmw}), med och utan inkomstrestriktion

5. Differences in income between persons with and without studies abroad, p-values for mean values test (p_{ttest}) and Wilcoxon-Mann-Whitney test (p_{wmw}), with and without an income constraint

Variabel	Medel- ålder	Utan inkomstrestriktion			Medel- ålder	Med inkomstrestriktion**		
		Skill- nad*	p_{ttest}	p_{wmw}		Skill- nad*	p_{ttest}	p_{wmw}
Examensår 2004	32,2	-2 585	0,16	0,16	32,6	14 636	0,00	0,00
Examensår 2003	32,6	1 599	0,28	0,00	32,9	17 619	0,00	0,00
Examensår 2002	33,4	8 601	0,00	0,00	33,7	24 609	0,00	0,00
Examensår 2001	34,1	21 890	0,00	0,00	34,3	37 363	0,00	0,00
Examensår 2000	35,0	25 391	0,00	0,00	35,2	36 168	0,00	0,00

Anmärkning: * Inkomsten för individer med utlandsstudier – inkomst för individer utan utlandsstudier. ** inkomstrestriktion 200 000 kr, vilket motsvarar ca 16 700 kr per månad. Fetmarkerade p-värden indikerar signifikant skilda inkomster respektive fördelningar.

Utlandsstudier

Uppgifter om utlandsstudier kommer från CSN samt universitets- och högskoleregistret. Totalt var det 27 766 individer (16,5 procent) i hela populationen som hade studerat utomlands sedan 1992. Av dem var det nästan 50 procent som bara hade tillbringat en termin utomlands. Drygt 8 av 10 hade studerat två eller färre terminer utomlands (se tabell 6). Av tabell 7 framgår att 65 procent av dem som studerat utomlands hade bedrivit sina studier i ett EES-land (inklusive Schweiz). Det populäraste sättet att studera utomlands var genom att vara utbytesstudent, drygt 46 procent (se tabell 8). Största kända studieinriktning var humaniora och konst (26 procent). Detta förklaras av att de som är språkstudenter per automatik får denna inriktning. Andelen okänd inriktning, dvs. utbytesstudenter, var 40 procent. Mer information om utlandstuderande finns i bilaga 1.

6. Antal och procentuell andel terminer som individerna har studerat utomlands, med och utan inkomstrestriktion

6. Number and percentage share of terms of studies abroad, with and without an income constraint

Antal terminer	Utan inkomstrestriktion		Med inkomstrestriktion	
	Antal	Andel, procent	Antal	Andel, procent
1	13 444	48,4	10 122	49,8
2	9 098	32,8	6 757	33,3
3	2 597	9,4	1 860	9,2
4	1 307	4,7	837	4,1
5	445	1,6	266	1,3
6	374	1,3	211	1,0
7	158	0,6	90	0,4
8	154	0,6	77	0,4
9	72	0,3	32	0,2
10	55	0,2	29	0,1
11	30	0,1	12	0,1
12	20	0,1	9	0,0
13	7	0,0	4	0,0
14	3	0,0	1	0,0
15	2	0,0	1	0,0
Totalt	27 766		20 308	

7. Antal och procentuell andel av de utlandsstuderande efter land, med och utan inkomstrestriktion

7. Number and percentage of persons studying abroad by country, with and without an income constraint

Land	Utan inkomstrestriktion		Med inkomstrestriktion	
	Antal	Andel, procent	Antal	Andel, procent
Ej EES	7 891	28,4	5 871	28,9
EES	17 981	64,8	13 081	64,4
Både i EES och ej EES	1 894	6,8	1 356	6,7

8. Antal och procentuell andel av de utlandsstuderande efter typ av utlandsstudier, med och utan inkomstrestriktion

8. Number and percentage of persons studying abroad by type of studies, with and without an income constraint

Typ av studier	Utan inkomstrestriktion		Med inkomstrestriktion	
	Antal	Andel, procent	Antal	Andel, procent
Freemovers	4 218	15,2	2 847	14,0
Utbytesstudenter	12 835	46,2	9 953	49,0
Språkkurser	6 108	22,0	4 354	21,4
Blandat	4 605	16,6	3 154	15,5

9. Antal och procentuell andel av de utlandsstuderande efter inriktning av utlandsstudier, med och utan inkomstrestriktion

9. Number and percentage of persons studying abroad by field of education, with and without an income constraint

Inriktning av studier	Kod	Utan inkomstrestriktion		Med inkomstrestriktion	
		Antal	Andel, procent	Antal	Andel, procent
Allmän utbildning	0	563	2,0	393	1,9
Pedagogik och lärarutbildning	1	67	0,2	47	0,2
Humaniora och konst	2	7 296	26,3	5 027	24,8
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	3	1 898	6,8	1 344	6,6
Naturvetenskap, matematik och data	4	358	1,3	251	1,2
Teknik och tillverkning	5	674	2,4	525	2,6
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	6	45	0,2	27	0,1
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	7	960	3,5	730	3,6
Tjänster	8	56	0,2	32	0,2
Okänd	9	11 217	40,4	8 712	42,9
Blandade inriktningar	99	4 632	16,7	3 220	15,9

Empirisk strategi

Den empiriska strategin – inkomsteffekterna

De ekonometriska analyserna i denna studie bygger på inkomstekvationer, dvs. de ska förklara vad variationerna i inkomsterna beror på. Vi vet att inkomsten till viss del beror på individernas bakgrundsvariabler, t.ex. kön, ålder och utbildningsnivå, samt jobbets karakteristika såsom branschtillhörighet, arbetskommun

och sektor. Vår empiriska strategi är att försöka kontrollera för alla relevanta variabler som finns att tillgå i SCB:s databas LISA. Således är det möjligt att estimerar inkomstskillnaderna mellan individer med utlandsstudier och en kontrollgrupp, där vi tar hänsyn till individernas heterogenitet. Resultaten av skattningarna ska då spegla de inkomstskillnader som uppkommit på grund av utlandsstudier och inte bero på eventuella skillnader i kontrollvariablerna.

Den beroende variabeln (utfallsvariabeln) i inkomstekvationerna består av förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar. Helst skulle vi vilja använda lönen för individerna, men den variabeln finns inte att tillgå för alla. Därför är vi tvingade att använda individernas inkomster, som teoretiskt är produkten av lön och arbetad tid. Individernas inkomster speglar således produkten av deras timlöner och arbetade tid (antal arbetade timmar). Tidigare studier har löst detta problem genom att använda sig av en inkomstrestriktion för att identifiera individer i populationen som är heltidsarbetande och på så sätt eliminera effekten av deltidsarbete (se Antelius och Björklund, 2000). Genom att införa en inkomstrestriktion tror vi oss till största delen fånga löneeffekterna för de individer som har inkomster över tröskelvärdet. Vi kommer att presentera resultat både med och utan en inkomstrestriktion på 200 000 kr för 2005 års inkomster. När det gäller inkomstskillnader över tiden (permanenta inkomsteffekter) presenteras enbart analysresultat som bygger på inkomstrestriktionen.

I registerdata finns ingen information om individernas förmåga, motivation, självsäkerhet eller förväntningar. Det finns alltså icke-observerbara variabler som påverkar inkomsterna. Detta innebär att det i princip är omöjligt att med säkerhet uttala sig om i vilken mån det är utlandsstudierna som drivit inkomstskillnaderna, dvs. om utlandsstudier har en kausal effekt på inkomsterna eller inte. Traditionellt anses individernas medelbetyg från gymnasiet och föräldrarnas utbildningsnivå vara korrelerade med ovan nämnda individegenskaper. Vi saknar dock uppgifter om medelbetyg för ett antal individer i populationen på grund av deras ålder, vilket gör att vi tappar dessa individer när vi ska konstanthålla för medelbetygen. Det kan således finnas bakomliggande variabler som inte är observerbara men som de facto påverkar inkomstskillnaderna. Pondera att de individer som väljer att studera utomlands är mera företagsamma/motiverade, men att detta inte fångas upp av någon av de inkluderade kontrollvariablerna. Om det är de mera företagsamma individerna som "ordnar" så att de får studera utomlands, så är

variabeln utlandsstudier mera av karaktären sorteringsvariabel eller en s.k. självselektion. För att komma närmare sanningen om vilken karaktär variabeln utlandsstudier har, vore det möjligt att antingen använda sig av IV-estimator, Heckman's lambda eller att analysera tvillingar.¹⁰

En nackdel med vår ansats är även att de individer som inte valde att studera utomlands kan ha skaffat sig liknande humankapital genom en annan typ av utlandsvistelse, t.ex. genom att i yngre år ha bott utomlands. Dessutom kan det vara så att individer som hade studerat utomlands valde att förvärvsarbeta i utlandet efter avslutade studier. Dessa individer fångas inte i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS). Problemet är dock marginellt då det endast är drygt 1 700 individer som inte återfinns i RAMS 2005.¹¹

För att pröva den första hypotesen har vi använt oss av multipel regressionsanalys (OLS). Då inkomsterna är logaritmerade är tolkningen av skattningarnas koefficienter lika med en procentuell inkomstdifferens. OLS-ansatsen gör det möjligt att genomföra hypotestester av inkomstskillnader mellan att t.ex. studera i ett EES-land kontra ett icke EES-land.

Då vi använder oss av poolade data och ett antal kohorter kan vi anta att vi med hjälp av examensår kan kontrollera för antal år av arbetslivserfarenhet i inkomstekvationen. Vi antar att en eventuell effekt av arbetslivserfarenhet är densamma för varje kohort. Således kan vi studera individernas eventuella arbetslivserfarenhetseffekter x år efter att de tagit ut sina examina genom att använda oss av flera kohorter.

Den empiriska strategin – durationsstudien

Den teknik som generellt används för att studera händelser och deras samordning över tiden är överlevnadsanalyser (durationsanalyser). Vi börjar med att anta att det finns en sannolikhet för att en viss händelse ska inträffa vid tidpunkten t , givet att den inte inträffat tidigare.¹² Det innebär att vi skattar sannolikheten för att person i vid perioden t skall stanna kvar i det tidigare stadiet. Vi använder oss av fördelningsfunktionen *cloglog*. Denna funktion

¹⁰ Se bl.a. Heckman och Borjas (1980).

¹¹ Viktigt att beakta är att detta tal bygger på att individerna finns med i utbildningsregistret 2005.

¹² Se t.ex. Singer och Willett (2003) kapitel 10 och framåt för en genomgång av överlevnadsanalyser i diskret tid.

skattar en proportionell hasardmodell i diskret tid. En fördel med denna modell är att koefficienten, hasardkvoten, är lättolkad vid överlevnadsanalyskattningar. En hasardkvot på t.ex. 1,1 innebär att det är 10 procent högre sannolikhet (risk) att den studerade händelsen (i detta fall att individen fått ett förvärvsarbete) inträffar i nästa period om den oberoende variabeln ökar med en enhet.

Utfallsvariabeln är binär: 0 när individ i ej förvärvsarbetar och 1 när individ i för första gången erhåller ett förvärvsarbete, dvs. när det finns en kontrolluppgift (KU) med en inkomst inom det antagna inkomstintervallet, därefter faller individen ur datasetet. Varje person har lika många observationer som det antal månader som personen är utan kontrolluppgifter plus en observation. Det innebär att en del individer (nästan 5 procent) inte kommer att ha erhållit någon KU innan tidsperioden för studien är slut (2008). Datamaterialet är således vänstertrunkerat, högercensurerat och obalanserat.¹³ De registerdata vi använt oss av i studien är årsdata, förutom KU som är på månadsbasis. Dessa variabler har interpolerats för att omvandlas till månadsintervall. Det innebär att den ekonometriska strategi vi använt är överlevnadsanalys i diskret tid med tidsintervallet en månad.

Tidpunkten då man slutar studera på högskola/universitet är dock till viss del endogen, eftersom den delvis beror på sannolikheten att få ett förvärvsarbete. En del av dem som inte får något arbete väljer att fortsätta studera ytterligare en termin (Andersson, 2010).

Ekonometriska resultat

Tabell 10 redovisar koefficienterna från ett flertal regressionsanalyser, exklusive de koefficienter som avser dummyvariablerna för kommuner, branscher och sektorer som individerna förvärvsarbetade i. Om en individ inte hade ett förvärvsarbete kodas arbetskommunen som boendekommun samt branschen och sektorn som okända. Detta problem försvinner i princip när vi lägger på inkomstrestrik-

¹³ Vänstertrunkerat innebär att populationen består av individer som har sina sista kursregistreringar vt 2003. Högercensurerat innebär att ett antal individer inte hunnit få något förvärvsarbete innan undersökningsperioden är slut. När individerna erhåller ett förvärvsarbete försvinner de ur datasetet, således är datamaterialet obalanserat.

tionen.¹⁴ I det följande diskuteras bara resultaten från de skattningar som bygger på inkomstrestriktionen, om inget annat anges.

Resultaten från skattningarna indikerar att oavsett vilket land som individerna bedrivit utlandsstudier i, finns det signifikanta positiva inkomstskillnader jämfört med dem som inte varit utomlands, allt annat lika. Rangordningen av koefficienternas storlek är följande (högst först): blandade länder, ej EES-land och EES-land. De individer som åkte som utbytesstudenter hade en signifikant högre inkomst (1,95 procent) än de som inte åkte utomlands för att studera. Motsvarande tal för dem som hade blandade studier var 1,44 procent. Tiden som individerna hade studerat utomlands gav en signifikant positiv inkomstskillnad endast för dem som hade högst två terminer med utlandsstudier, 1,25 procent. Vi ser således indikationer på att den första hypotesen kan förkastas för vissa delgrupper för inkomståret 2005, dvs. förvärvsinkomsten för individer som slutfört sina eftergymnasiala studier var densamma oavsett om individerna studerat utomlands.

När vi lägger på inkomstrestriktionen är det ett försök att enbart fånga individernas löneeffekt i inkomstekvationen. Vi ser att vissa koefficienter för utlandsstudier är signifikant skilda från noll, men att de är lägre än utan inkomstrestriktionen. En trolig tolkning av detta resultat är att de som har studerat utomlands arbetade fler timmar per månad än de som inte studerat utomlands.

De som studerat utomlands hade i genomsnitt högre medelbetyg än de som inte hade studerat utomlands, dessutom hade de i väsentligt högre grad föräldrar med eftergymnasiala studier.¹⁵ I och med att medelbetygen och föräldrarnas utbildningsbakgrund delvis är proxy-variabler för individernas motivation och förmåga, kan vi ana en tendens till att de som åker utomlands för att studera även hade andra icke-observerbara karakteristika som skiljde sig åt från kontrollgruppens såsom motivation och företagsamhet, vilket troligtvis drev den positiva inkomstdifferensen. Det pekar mot att utlandsstudier fungerar som en sorteringsvariabel för arbetsgivarna.

¹⁴ Alla förutom de som är rörlig arbetskraft kopplas till ett arbetsställe som i sin tur har en kommunkod.

¹⁵ Detta verifieras också genom att t-test indikerar att gruppen med utlandsstudier har signifikant högre medelbetyg än gruppen som inte varit utomlands och studerat ($P_{test}=0,000$).

10. OLS, effekter på 2005 års logaritmerade inkomster efter val av land och typ av utlandsstudier*10. Effects on logarithmic incomes of 2005 by choice of country and type of studies abroad*

	Modell 1	Modell 1 lnk. rest.	Modell 2	Modell 2 lnk. rest.	Modell 3	Modell 3 lnk. rest.
Examensår 2003	0,0315*** (0,00)	0,0146*** (0,00)	0,0313*** (0,00)	0,0145*** (0,00)	0,0314*** (0,00)	0,0146*** (0,00)
Examensår 2002	0,0767*** (0,01)	0,0436*** (0,00)	0,0763*** (0,01)	0,0434*** (0,00)	0,0765*** (0,01)	0,0436*** (0,00)
Examensår 2001	0,111*** (0,01)	0,0743*** (0,00)	0,111*** (0,01)	0,0740*** (0,00)	0,111*** (0,01)	0,0742*** (0,00)
Examensår 2000	0,142*** (0,01)	0,0983*** (0,00)	0,141*** (0,01)	0,0979*** (0,00)	0,142*** (0,01)	0,0982*** (0,00)
Yrkesinriktade utb. (minst 2 år, ej 3 år)	-0,0275 (0,03)	-0,0828*** (0,01)	-0,0284 (0,03)	-0,0832*** (0,01)	-0,0274 (0,03)	-0,0828*** (0,01)
Generell utb. (minst 3 år, ej 4 år)	-0,0536*** (0,02)	-0,0568*** (0,01)	-0,0544*** (0,02)	-0,0571*** (0,01)	-0,0533*** (0,02)	-0,0566*** (0,01)
Yrkesinriktade utb. (minst 3 år, ej 4 år)	-0,0163 (0,02)	-0,0753*** (0,01)	-0,0174 (0,02)	-0,0758*** (0,01)	-0,0165 (0,02)	-0,0753*** (0,01)
Generell utb. (minst 4 år, ej 5 år)	0,0101 (0,02)	-0,0158 (0,01)	0,00771 (0,02)	-0,0169 (0,01)	0,0102 (0,02)	-0,0157 (0,01)
Yrkesinriktade utb. (minst 4 år, ej 5 år)	0,0929*** (0,02)	-0,00119 (0,01)	0,0909*** (0,02)	-0,00198 (0,01)	0,0927*** (0,02)	-0,00124 (0,01)
Yrkesinriktade utb. (5 år eller längre)	0,298*** (0,02)	0,174*** (0,01)	0,297*** (0,02)	0,174*** (0,01)	0,298*** (0,02)	0,174*** (0,01)
Kvinna	-0,145*** (0,00)	-0,111*** (0,00)	-0,145*** (0,00)	-0,111*** (0,00)	-0,145*** (0,00)	-0,111*** (0,00)
Gift	0,0370*** (0,00)	0,0129*** (0,00)	0,0369*** (0,00)	0,0129*** (0,00)	0,0368*** (0,00)	0,0129*** (0,00)
Ålder	0,0241*** (0,00)	0,0257*** (0,00)	0,0244*** (0,00)	0,0258*** (0,00)	0,0242*** (0,00)	0,0257*** (0,00)
Ålder ²	-0,000245*** (0,00)	-0,000270*** (0,00)	-0,000248*** (0,00)	-0,000271*** (0,00)	-0,000246*** (0,00)	-0,000269*** (0,00)

10. (forts.)

	Modell 1	Modell 1 lnk. rest.	Modell 2	Modell 2 lnk. rest.	Modell 3	Modell 3 lnk. rest.
Svensk härkomst	0,0342*** (0,00)	0,00461*** (0,00)	0,0340*** (0,00)	0,00461*** (0,00)	0,0339*** (0,00)	0,00456*** (0,00)
Barn 0-3 år	-0,176*** (0,00)	-0,0748*** (0,00)	-0,176*** (0,00)	-0,0747*** (0,00)	-0,176*** (0,00)	-0,0749*** (0,00)
Barn 4-6 år	0,000151 (0,01)	0,00246 (0,00)	0,000399 (0,01)	0,00260 (0,00)	0,000145 (0,01)	0,00246 (0,00)
Barn 7-10 år	-0,0126** (0,01)	-0,0172*** (0,00)	-0,0127** (0,01)	-0,0173*** (0,00)	-0,0126** (0,01)	-0,0172*** (0,00)
Vidareutbilda sig	-0,0751*** (0,00)	-0,0147*** (0,00)	-0,0750*** (0,00)	-0,0147*** (0,00)	-0,0750*** (0,00)	-0,0147*** (0,00)
Forskarstuderande	-0,0856*** (0,01)	-0,0437*** (0,00)	-0,0857*** (0,01)	-0,0438*** (0,00)	-0,0854*** (0,01)	-0,0435*** (0,00)
Minst en förälder med eftergymn. utb.	-0,0176*** (0,00)	0,00370*** (0,00)	-0,0174*** (0,00)	0,00377*** (0,00)	-0,0175*** (0,00)	0,00370*** (0,00)
Studier i EES-land	0,00329 (0,01)	0,00793*** (0,00)				
Studier i ej EES- land	0,0140* (0,01)	0,0157*** (0,00)				
Blandade länder*	0,0376** (0,02)	0,0216*** (0,01)				
Medelbetyg	0,000744*** (0,00)	0,000672*** (0,00)	0,000735*** (0,00)	0,000668*** (0,00)	0,000746*** (0,00)	0,000672*** (0,00)
Freemovers			-0,0314** (0,01)	0,00213 (0,00)		
Utbytesstudenter			0,0323*** (0,01)	0,0195*** (0,00)		
Språkkurser			-0,00786 (0,01)	-0,00382 (0,00)		
Blandade typer			-0,000661 (0,01)	0,0144*** (0,00)		

10. (forts.)

	Modell 1	Modell 1 Ink. rest.	Modell 2	Modell 2 Ink. rest.	Modell 3	Modell 3 Ink. rest.
Utlandsstudier högst 2 terminer					0,0147*** (0,01)	0,0125*** (0,00)
Utlandsstudier mer än 2 terminer					-0,0224* (0,01)	0,00368 (0,00)
Konstant	11,67*** (0,09)	12,05*** (0,03)	11,67*** (0,09)	12,05*** (0,03)	11,67*** (0,09)	12,05*** (0,03)
Kontroll kommun	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Kontroll Bransch	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Kontroll Sektor	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Observationer R ²	132 711 0,17	106 675 0,41	132 711 0,17	106 675 0,41	132 711 0,17	106 675 0,41

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

+ Studerat i både ett EES-land och ett ej EES-land.

Bestående inkomsteffekter

Resultaten i tabell 10 var ett försök att spegla inkomstskillnader för 2005. För kohorten med examensår 2004 speglar resultaten ingångs-inkomsterna. Vi såg att det fanns tecken på att vissa grupperingar som hade studerat utomlands hade högre inkomster. Men var inkomstskillnaderna temporära, permanenta eller ökade de över tiden? För att studera detta fortsätter vi med samma slags regressionsanalyser som i tabell 10.¹⁶

Temporära eller permanenta inkomsteffekter

Tabell 11 visar att oavsett i vilket land och år som utlandsstudierna bedrevs, hade gruppen utlandsstuderande signifikant högre inkomster. Inkomstskillnaderna ökar till och med över tiden. Tendensen att inkomstskillnaderna ökade med tiden efter examen var densamma för alla grupperingar.

¹⁶ Vi redovisar endast de resultat där vi konstanthåller för medelbetyg samt har inkomstrestriktion.

Om Messer och Wolters (2007) teori om att utlandsstudier genererar ett högre humankapital stämmer, borde vi se konstanta inkomstskillnader. Individernas humankapital ökar på grund av utlandsstudierna men när de väl fått ett förvärvsarbete borde deras humankapital växa i samma takt som de individer som inte varit utomlands och studerat, eftersom det är utlandsstudierna i sig som genererar mer humankapital. Om däremot utlandsstudierna är en sorteringsvariabel som indikerar att dessa individer är mer drivna, duktigare och företagsamma borde deras inkomstskillnad växa med tiden.

11. OLS, effekter på 2005–2008 års logaritmerade inkomster efter val av land för utlandsstudierna. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

11. *Effects on logarithmic incomes 2005–2008 of studies abroad by choice of country. Income constraint SEK 200 000*

	2005	2006	2007	2008
Studier i EES-land	0,00793*** (0,00)	0,0162*** (0,00)	0,0223*** (0,00)	0,0273*** (0,00)
Studier i ej EES-land	0,0157*** (0,00)	0,0293*** (0,00)	0,0343*** (0,00)	0,0453*** (0,00)
Blandade länder ⁺	0,0216*** (0,01)	0,0409*** (0,01)	0,0603*** (0,01)	0,0591*** (0,01)
Kontrollvariabler	Alla	Alla	Alla	Alla
Observationer	106 675	111 264	114 661	117 461
R ²	0,41	0,42	0,43	0,43

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

⁺ Studerat i både ett EES-land och ett ej EES-land.

12. OLS, effekter på 2005–2008 års logaritmerade inkomster efter typ av utlandsstudier. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

12. Effects on logarithmic incomes 2005–2008 of studies abroad by type of studies. Income constraint SEK 200 000

	2005	2006	2007	2008
Freemovers	0,00213 (0,00)	0,0148*** (0,00)	0,0223*** (0,00)	0,0309*** (0,01)
Utbytesstudenter	0,0195*** (0,00)	0,0291*** (0,00)	0,0371*** (0,00)	0,0435*** (0,00)
Språkkurser	-0,00382 (0,00)	0,00387 (0,00)	0,00439 (0,00)	0,0109** (0,00)
Blandade typer	0,0144*** (0,00)	0,0308*** (0,00)	0,0407*** (0,00)	0,0456*** (0,01)
Kontrollvariabler	Alla	Alla	Alla	Alla
Observationer	106 675	111 264	114 661	117 461
R^2	0,41	0,42	0,43	0,43

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

13. OLS, effekter på 2005–2008 års logaritmerade inkomster efter utlandsstudiernas längd. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

13. Effects on logarithmic incomes 2005–2008 of studies abroad by length of studies. Income constraint SEK 200 000

	2005	2006	2007	2008
Utlandsstudier högst 2 terminer	0,0125*** (0,00)	0,0221*** (0,00)	0,0278*** (0,00)	0,0343*** (0,00)
Utlandsstudier mer än 2 terminer	0,00368 (0,00)	0,0190*** (0,00)	0,0300*** (0,00)	0,0358*** (0,00)
Kontrollvariabler	Alla	Alla	Alla	Alla
Observationer	106 675	111 264	114 661	117 461
R^2	0,41	0,42	0,43	0,43

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

Hypotestester

Med hjälp av variabeln typ av studier är det möjligt att studera om t.ex. utbytesstudenter hade en högre inkomst än de som var free-movers eller läst språkkurser utomlands. Vi gör detta genom att sätta upp ett antal nollhypoteser, t.ex. om utbytesstudenternas koefficient är densamma som koefficienten för dem som läst språkkurser (se tabell 10, modell 2 Ink. Rest.).¹⁷ Vi kan således studera om det fanns en signifikant inkomstskillnad mellan dessa grupper. Resultatet i tabell 12 pekar på att utbytesstudenterna generellt hade högre inkomster än de som hade studerat språk utomlands, även på längre sikt.

Hypotestesterna (se tabellerna 14–16) indikerar att det inte var någon inkomstskillnad mellan dem som studerat i blandade regioner och i ej EES-länder, men att individer från dessa två grupper hade högre inkomster än de som inte valt att studera utomlands. Utbytesstudenter och individer som bedrivit flera slags studier hade signifikant högre inkomst än de som inte studerat utomlands. Dessutom lönade det sig att studera högst två terminer utomlands.

14. Hypotestester av i vilket land utlandsstudier bedrivits, inkomster för 2005–2008. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

14. Hypothesis tests of country for studies abroad, incomes 2005–2008. Income constraint SEK 200 000

Nollhypoteser	Prob > F 2005	Högst koefficient	2006	2007	2008
Studier EES – Studier Ej EES = 0	0,026	Ej EES	0,001	0,004	0,000
Studier EES – Studier Bland* = 0	0,040	Bland	0,001	0,000	0,000
Studier Ej EES – Studier Bland* = 0	0,400	Ingen	0,133	0,002	0,108

Anmärkning: * Studerat i både EES-land samt ej EES-land.

¹⁷ Dessa hypotestester görs genom postestimeringar i STATA.

15. Hypotestester av typ av utlandsstudier, inkomster för 2005–2008. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

15. Hypothesis tests of typ of studies abroad, incomes 2005–2008. Income constraint SEK 200 000

Nollhypoteser	Prob > F 2005	Högst koefficient	2006	2007	2008
Freemovers – Utbytes- studenter = 0	0,0003	Utbytes- studenter	0,006	0,008	0,030
Freemovers – Språkkurser = 0	0,2584	Ingen	0,054	0,003	0,002
Freemovers – Bland* = 0	0,0368	Bland*	0,013	0,007	0,043
Utbytesstudenter – Språk- kurser = 0	0,0000	Utbytes- studenter	0,000	0,000	0,000
Utbytesstudenter – Bland* = 0	0,2780	Ingen	0,739	0,520	0,723
Språkkurser – Bland* = 0	0,0004	Bland*	0,000	0,000	0,000

Anmärkning: * Blandade typer av studier, t.ex. freemovers och utbytesstudenter.

16. Hypotestester av utlandsstudiernas längd, inkomster för 2005–2008. Inkomstrestriktion på 200 000 kr

16. Hypothesis tests of length of studies abroad, incomes 2005–2008. Income constraint SEK 200 000

Nollhypoteser	Prob > F 2005	Högst koefficient	2006	2007	2008
Högst 2 terminer – 3 eller fler terminer = 0	0,0398	Högst 2 terminer	0,504	0,657	0,774

Är effekten av utlandsstudier densamma oberoende av inkomstnivå?

För att undersöka om utlandsstudier har effekter på inkomsterna genom hela inkomstfördelningen, skattar vi en kvantilregression. I och med att vi studerar hela inkomstfördelningen har vi tagit bort inkomstrestriktionen. Skattningarna görs för inkomståren 2005 och 2008, vars medianinkomster var 257 000 kr respektive 303 000 kr (en ökning med 17,9 procent).

17. Inkomstnivåer i olika percentiler, 2005 och 2008 års nominella inkomster. Kr

17. Levels of incomes in different percentiles, nominal incomes 2005 and 2008. SEK

Percentil	2005	2008	Ökning, procent
p10	94 000	151 000	60,6
p25	197 000	238 000	20,8
p50	257 000	303 000	17,9
p75	314 000	385 000	22,6
p90	384 000	485 000	26,3

Resultaten i tabell 18 och 19 visar att gruppen utbytesstudenter hade en positiv inkomstskillnad i hela inkomstfördelningen. Freemovers, studenter på språkkurser samt de som deltog i blandade typer av studier, hade lägre inkomster i 10:e och 25:e percentilen. I den 90:e inkomstpercentilen hade alla grupper utom språkkurser högre inkomster än de som inte valt att studera utomlands.

18. Kvantilregressioner, 2005 års logaritmerade inkomster i olika percentiler

18. Quantile regressions, logarithmic incomes of 2005 by different percentiles

	p10	p25	p50	p75	p90
Freemovers	-0,0681*** (0,01)	-0,0336*** (0,01)	-0,00935** (0,00)	0,00333 (0,00)	0,0121** (0,01)
Utbytesstudenter	0,0356*** (0,01)	0,0286*** (0,00)	0,0200*** (0,00)	0,0191*** (0,00)	0,0239*** (0,00)
Språkkurser	-0,0188* (0,01)	-0,0156*** (0,01)	-0,00491 (0,00)	-0,00287 (0,00)	-0,00785 (0,00)
Blandade typer	-0,0364*** (0,01)	-0,00453 (0,01)	0,00785** (0,00)	0,00975** (0,00)	0,0145** (0,01)
Kontrollvariabler	Alla	Alla	Alla	Alla	Alla
Observationer	132 711	132 711	132 711	132 711	132 711

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

19. Kvantilregressioner, 2008 års logaritmerade inkomster i olika percentiler

19. Quantile regressions, logarithmic incomes of 2008 by different percentiles

	p10	p25	p50	p75	p90
Freemovers	-0,00194 (0,01)	0,00515 (0,01)	0,0208*** (0,00)	0,0276*** (0,00)	0,0371*** (0,01)
Utbytesstudenter	0,0254*** (0,01)	0,0321*** (0,00)	0,0395*** (0,00)	0,0443*** (0,00)	0,0502*** (0,00)
Språkkurser	-0,00736 (0,01)	0,00230 (0,01)	0,00645 (0,00)	0,0108*** (0,00)	0,00904 (0,01)
Blandade typer	0,0185 (0,01)	0,0318*** (0,01)	0,0375*** (0,00)	0,0475*** (0,00)	0,0608*** (0,01)
Kontrollvariabler	Alla	Alla	Alla	Alla	Alla
Observationer	134 230	134 230	134 230	134 230	134 230

Anmärkning: Heteroskedasticitetskorrigerade standardfel inom parentes, * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

Anställningsbarhet

Tabell 20 visar de skattade hasardkvoterna för våra fyra modellspecifikationer. Vissa av koefficienterna för olika grupperingar av utlandsstudier är signifikant skilda från ett. Det fanns således ett samband mellan utlandsstudier och tiden för övergång mellan studier och förvärvsarbete, även när man kontrollerar för skillnader i kön, ålder, utbildningsnivå, civil status, medelbetyg, den lokala arbetsmarknaden (LA), föräldrars utbildningsnivå, svensk härkomst och hemmavarande småbarn.

Resultaten indikerar också att gruppen som hade studerat utomlands, i t.ex. ett EES-land, hade en lägre sannolikhet (nästan 10 procent) att få jobb i nästkommande period än de som inte studerat utomlands. Vi ser också signifikant lägre sannolikheter, ca 25 procent, för dem som varit utomlands och kombinerat olika typer av studier liksom för dem som ägnat mer än två terminer åt utlandsstudier.

20. Cloglog, alla utbildningar, diskret tid, månader. 2003–2008*20. Cloglog, all kinds of educations, discrete time, months. 2003–2008*

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Yrkesinriktade utb. (minst 2 år, ej 3 år)	1,181 (0,18)	1,178 (0,18)	1,182 (0,18)
Generell utb. (minst 3 år, ej 4 år)	1,081 (0,13)	1,083 (0,13)	1,082 (0,13)
Yrkesinriktade utb. (minst 3 år, ej 4 år)	1,333** (0,16)	1,332** (0,16)	1,333** (0,16)
Generell utb. (minst 4 år, ej 5 år)	1,074 (0,13)	1,075 (0,13)	1,078 (0,13)
Yrkesinriktade utb. (minst 4 år, ej 5 år)	1,639*** (0,20)	1,631*** (0,20)	1,644*** (0,20)
Yrkesinriktade utb. (5 år eller längre)	2,065*** (0,28)	2,046*** (0,27)	2,050*** (0,27)
Ålder	0,990*** (0,00)	0,990*** (0,00)	0,990*** (0,00)
Kvinna	0,932*** (0,02)	0,931*** (0,02)	0,929*** (0,02)
Gift	1,119*** (0,04)	1,119*** (0,04)	1,119*** (0,04)
Svensk härkomst	1,127*** (0,04)	1,122*** (0,04)	1,117*** (0,04)
Barn 0 – 3 år 2005	0,827*** (0,03)	0,825*** (0,03)	0,826*** (0,03)
Barn 4 – 6 år 2005	0,925 (0,05)	0,927 (0,05)	0,926 (0,05)
Barn 7 – 10 år 2005	1,019 (0,05)	1,020 (0,05)	1,020 (0,05)
Minst en förälder med eftergymn. utb.	0,931*** (0,02)	0,930*** (0,02)	0,930*** (0,02)
Betyg	1,001 (0,01)	1,002 (0,01)	1,002 (0,01)

20. (forts.)

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Studier utomlands			
Studier i EES-land	0,907** (0,04)		
Studier i ej EES-land	1,065 (0,06)		
Blandade studier	0,938 (0,10)		
Freemovers		0,925 (0,06)	
Utbytesstudenter		1,059 (0,05)	
Språkkurser		0,952 (0,06)	
Blandade typer		0,760*** (0,05)	
Utlandsstudier högst 2 termin			1,014 (0,04)
Utlandsstudier mer än 2 termin			0,756*** (0,05)
Kontroll LA	JA	JA	JA
Observationer	166 020	166 020	166 020

Anmärkning: Robusta standardfel inom parenteserna. * $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$.
Regressionerna är klusterjusterade på individnivå.

Slutsatser

De individer som åkte utomlands för att studera åren före 2005 tenderade att vara yngre, ha högre medelbetyg och komma från en bättre socioekonomisk bakgrund. Färre var gifta och hade barn än de som inte hade studerat utomlands. När de sedan kom ut i arbetslivet förvärvsarbetade de i större utsträckning i aktiebolag (ej offentligt ägda företag) och i offentlig förvaltning men i mindre utsträck-

ning i primärkommunal förvaltning och landsting. De jobbade i högre utsträckning i branscherna finansiell verksamhet, handel och kommunikation samt tillverkning och utvinning. De gick också i högre utsträckning vidare till forskarstudier.

Resultaten från regressionsanalyserna visar tendenser till att de som varit utomlands och studerat både hade högre förvärvsinkomster 2005 och arbetade fler timmar per månad, allt annat lika. Resultaten är till viss del konsistenta med Rengnér (2010), som visar att akademiker med utlandserfarenhet¹⁸ hade högre inkomster 2005. Inkomsteffekterna var störst för utbytesstudenterna och de individer som hade en kombination av olika slags utlandsstudier (t.ex. freemovers och språkkurser). Den positiva inkomstskillnaden för utbytesstudenterna bestod oavsett vilken inkomst individerna fick, medan inkomstskillnaderna för individer med blandade typer av utlandsstudier endast var signifikanta för den övre inkomstgruppen.

Inkomstskillnaderna bestod över tiden och de tenderade till och med att öka. Det verkar inte heller ha spelat någon roll om studierna förlagts inom eller utanför Europa eller hur många terminer man studerat utomlands (80 procent tillbringade två terminer eller kortare tid utomlands). Med tiden fick även freemovers och de som läst språk utomlands positiva inkomstskillnader.

Nackdelen är att vi inte vet orsakssambandet mellan utlandsstudierna och inkomstnivåerna; beror det på självselektion, är det de facto en kausaleffekt av utlandsstudierna eller är det en kombination av dessa två effekter? Mycket tyder på att inkomstskillnaderna inte beror på utlandsstudierna utan att dessa i allmänhet fungerar som en sorteringsvariabel för arbetsgivarna, i synnerhet för gruppen med utbytesstudier.

Individer med olika slags utlandsstudier, även de som hade mer än två terminer utlandsstudier, tenderade att behöva en längre sökperiod för att hitta ett jobb än övriga. Det kan tyda på att de ville ha en bättre matchning mellan sin utbildning och arbetsuppgifternas krav på kvalifikationer. Dessa individer fick med tiden en bättre inkomstutveckling än de flesta andra.

¹⁸ Det finns dock ingen uppgift om vad individerna gjort utomlands, men det antas att de skaffade sig någon slags internationell erfarenhet.

Bilaga 1

21. Utlandsstuderande efter typ av studier, val av land och utbildningsinriktning

21. Number of persons studying abroad by type of studies, choice of country and field of education

	All	Ped	Hum	Sam	Nat	Tek	Lan	Häl	Tjä	Okä	Bla	Totalt
Free-movers	563	35	725	1 398	258	469	44	372	55	79	220	4 218
Ej EES	500	20	290	955	171	276	20	166	24	54	137	2 613
EES	61	15	427	432	85	193	24	204	30	25	50	1 546
Bland*	2		8	11	2			2	1		33	59
Utbytes- studenter			73	436	88	177		560		11 106	395	12 835
Ej EES			12	116	18	66		166		3 877	86	4 341
EES			61	316	70	111		389		6 960	219	8 126
Bland*				4				5		269	90	368
Språkkurser			6 108									6 108
Ej EES			300									300
EES			5 785									5 785
Bland*			23									23
Blandade typer		32	390	64	12	28	1	28	1	32	4 017	4 605
Ej EES		31	216	32	10	9		2	1	15	321	637
EES		1	106	23	2	19	1	17		13	2 342	2 524
Bland*			68	9				9		4	1 354	1 444
Totalt	563	67	7 296	1 898	358	674	45	960	56	11 217	4 632	27 766

22. Procentuell andel av de utlandsstuderande efter typ av studier, val av land och utbildningsinriktning

22. Percentage of persons studying abroad by type of studies, choice of country and field of education

	All	Ped	Hum	Sam	Nat	Tek	Lan	Häl	Tjä	Okä	Bla	Totalt
Free-movers	0,13	0,01	0,17	0,33	0,06	0,11	0,01	0,09	0,01	0,02	0,05	1,00
Ej EES	0,12	0,00	0,07	0,23	0,04	0,07	0,00	0,04	0,01	0,01	0,03	0,62
EES	0,01	0,00	0,10	0,10	0,02	0,05	0,01	0,05	0,01	0,01	0,01	0,37
Bland*	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00	0,00		0,01	0,01
Utbytesstudenter			0,01	0,03	0,01	0,01		0,04		0,87	0,03	1,00
Ej EES			0,00	0,01	0,00	0,01		0,01		0,30	0,01	0,34
EES			0,00	0,02	0,01	0,01		0,03		0,54	0,02	0,63
Bland*				0,00				0,00		0,02	0,01	0,03
Språkkurser			1,00									1,00
Ej EES			0,05									0,05
EES			0,95									0,95
Bland*			0,00									0,00
Blandade typer		0,01	0,08	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,87	1,00
Ej EES		0,01	0,05	0,01	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,07	0,14
EES		0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,51	0,55
Bland*			0,01	0,00				0,00		0,00	0,29	0,31
Totalt	0,02	0,00	0,26	0,07	0,01	0,02	0,00	0,03	0,00	0,40	0,17	1,00

Anmärkning: * både EES-land och ej EES-land.

Referenser

Andersson, F W (2010). *Är högskole- och universitetsstudenternas avgång från eftergymnasiala studier konjunkturberoende?* Arbetsmaterial SCB.

Antelius, J & Björklund, A (2000). *How reliable are register data for studies of return to schooling? An examination of Swedish data.* Scandinavian Journal of Educational Research, Vol. 44, 341–355.

Heckman, J & Borjas, G (1980). *Does Unemployment Cause Future Unemployment? Definitions, Questions and Answers from a Continuous Time Model of Heterogeneity and State Dependence.* *Economica*, Vol. 47, 247–283.

Messer, D & Wolter, S C (2007). *Are student exchange program worth it?* Higher Education, Vol. 54(5), 647–663.

Regnér, H (2010). *Akademikers utlandserfarenheter och inkomster.* Sveriges akademikers centralorganisation.

Singer, J & Willett, J (2003). *Applied Longitudinal Data Analysis.* Oxford University Press.